

# HON OCH HANS

## NOVELL ETT

Någonstans är mera diffust än ingenstans, medan någon är betydligt mera tydlig än ingen, särskilt om denne någon skrivs Någon. Jag skrev in *någonstans*, *ingenstans*, *någon* och *ingen*, utan att tänka efter (före) om det skrivna var logiskt eller inte. Nu har jag smakat på texten någon minut och funnit den rätt förnuftig, utan att vara, vare sig djupsinnig eller lättsinnig. Någon skulle kanske säga att den uttrycker något självklart. Om så, vill jag påstå: läs vilken text som helst och du ska finna att den består av en räckta grundsatser, med ett och annat instick av egenhet, som programsnuttar på en reklamtevekanal.

Tankarna vandrar i en riktning som i vår västerländska civilisation brukar stå till vänster, i motsats till det framtida, som finns till höger om det nu varande, som är i mitten.

Vid den tiden var det ännu vanligt att folk sa Ni till främmande människor.

- Vilken tid är det då fråga om?
- Lördagen den 26 juni 1954.
- Det var en precis tidpunkt!
- Klockan ett.
- Ännu mera noggrant.
- På natten.
- Oj då, det var sent.
- Eller tidigt, om man så vill.
- Det hände troligen någonting den natten.

Det var en tid, då bilarnas bränsle bestod av bensin. Den kunde vara av märken som Esso, Shell, BP, Gulf, Texaco och Nynäs. Ingen brydde sig om hur många oktan det fanns i bränslet.

Det värsta som kunde hända var att det blev *skit i förgasaren*. Då spelade det ingen roll om bensintanken var full eller nästan tom. Den händige kunde, under sådana förhållanden, öppna motorhuven (vilket även den mindre händige kunde), lokalisera glaset med grumligt innehåll, lossa någon tunn slang, tömma glaset (skål), kanske blåsa ett par gånger i den trånga slangen och sätta den tillbaka där den hörde hemma. Vid sådana tillfällen kunde bilföraren konstatera att Shell smakade illa och förmodligen smakade inte det ena bensinmärket bättre än det andra. Hade så varit fallet, skulle det troligen behövts motbok för att köpa bensin. Som motvikt kunde man dock köpa ett tio öres Toy - tuggummi - av handlaren som tillhandahöll bensinen. Denne var i regel diversehandlare, med affär i sin fastighet och bensinpump på gården. Tuggummit smakade mint. Det gjorde mintsann inte Shell.

Man kunde köpa bensin för en femma och det räckte för en resa till Mariestad, fram och åter, såvida man bodde på lämpligt avstånd från den stan. Det kan då nämnas att dagpenningen för en fullt arbetsför man var en tia. Tidigare, inte så långt tillbaka, var lönen en femma. Som tio liter bensin. Just det. Någon gång under den där tiden, i mitten av det tjugonde seklet, ökade faktiskt lönen för en lantlig arbetsdag med hundra procent, från en femkronorsedel direkt i handen, till en tiokronors dito.

Men skatten. Hur var det med den? Det klagades allmänt på de höga skatterna. Någon sa: *Den där jäkla Wigforss, han tar då allt ifrån en*. Nämnade Wigfors var Finansminister i regeringen och där var han ju inte ensam om att bestämma, men det var han som fick bära hundhuvudet. Vad Wigforss kanske anade, men hade noll koll på, var det faktum, att skatteavdraget för ett dagsverke på landsbygden, vare sig det var en femma eller en tia, var noll (0) procent. Svart arbetskraft talades det ännu inte om. Men det var vad det var. Sotsvart. Till hundra procent. Punkt.

Tio mil kunde man färdas i en bil, som sannolikt var begagnad och den förbrukade tio liter bensin, förutsatt att det inte blev *skit i förgasaren*, för då spillde man ut en del i den hantering som redan nämnts. Om vi antar att vår dagsverkare, som fick en femma i lön, hade bil, vilket han garanterat inte hade, kunde han färdas tio mil för

den lönen. Vad skulle lönen vara idag? Femhundra kronor, kanske och bensinpriset skulle relativt vara femtio (50) kronor litern. Eller? Jo, så är det. Kvinnor fick också betalt, om de arbetade åt andra än den egna familjen. Vad tjänade de? Mindre!

Sverige hade två landsfäder: Kung Gustaf VI Adolf och Statsminister Tage Erlander. Ingen av dessa var ifrågasatt. Fast hälften av medborgarna ville i princip ha en annan Statsminister. Men vem då? Nej, det var mer eller mindre självklart att Sossarna regerade, med stöd av Kommunisterna, som oblygt hyllade Sovjetunionens styre, men detta till trots dög som stöd åt Sossarna, då dessa inte hade egen majoritet i Riksdagens andra kammare. Det var sannerligen en annan tid i Sverige. Kungen klagade ingen på, utom Republikanska Klubben. Den hade emellertid inte en chans mot Vecko- Journalen och andra alster på den marknaden.

Hon hette Hilde Hansen och han hette Hans Olsson och de bodde bara ett *par liter bensin* ifrån varandra, hon västerut och han i mitten av en trakt som beboddes av ärliga och kloka människor, för vilka det var självklart att arbeta sex dagar och ägna veckans sjunde dag åt allt annat än vila.

Så sakta, som på  
gränsen till stillestånd,  
närmade de sig varandra,  
hon och han. De var ännu  
inte medvetna om att de  
var ämnade att vara  
med varandra.

Hon var ung och han var i den ålder, då ynglingar av alla de slag ryckte in i *Lumpen* och tränade på att försvara Fosterlandet, ifall den lede Fi (Fienden) skulle ha oförskämdheten att hota landets fria fortlevnad.

- Ja, det var en händelse som snart glömdes bort. men just då var den på allas läppar i vår familj.
- Berätta!

- Motboken hade avskaffats några veckor tidigare men det har ingenting att göra med själva händelsen, lika lite som att det var total solförmörkelse veckan efter.
- Motboken hade jag ingen aning om. Solförmörkelsen minns jag mycket väl. Vi stod alla uppställda på skolgården, med sotade glas och glodde i skumrasket. Fåglarna slutade kvittra, sades det. Det märkte inte vi, men när allt var över sa läraren, adjunkt Malm: *God morgon. Hur har natten varit?*
- Så han hade humor, Järnet?
- Järnet?
- Ja, vi kallade honom så, eftersom han alltid gav detsamma, adjunkten Malm.
- Det hade jag glömt. Men vad hände den där natten?
- Det har jag glömt, Nej, jag skojar. Förvänta dig inte några stora saker. Det var egentligen en bagatell i klass med *skit i förgasaren*.
- Låt höra!
- Jag var på hemväg från en födelsedagsfest. Jag säger inte hos vem.
- Varför det? Jag slår vad om att det var hos Agnes. Hon råkar nämligen fylla år den 25 juni.
- OK: det var hos henne. Får jag fortsätta nu?
- Det är lite känsligt det där med Agnes, ha, ha.
- Minns du min fars Ford, den där vita, eleganta bilen, med registreringsnummer 13013?
- R 13013, menar du. Ja, jag minns den, Jag fick aldrig den äran att färdas i underverket. Jag börjar ana, varåt det lutar nu: du var påverkad av alkohol, körde med den där bilen i natten, krockade med en älg och strök med på kuppen,
- Ska jag fortsätta?
- Kör hårt, Hasseman!
- Det var dumt att sätta sig i en bil i det tillståndet. Jag vet, men det var ingen allmän väg. Plötsligt började motorn hacka och

det blev lika stopp som i Nisses avlopp. Förlåt, Nisse, Du gör så gott du kan. Det räcker inte, men i alla fall. Är du kvar?

- Yes. Jag sitter bekvämt, med luren i vänstra handen och en penna i den högra samt ett tråkigt korsord i mitt knä. Kom igen nu!
- Oj, jag tittar på klockan. Jag ska vara på mitt Arbete om en halvtimme. Jag får ta den korta versionen: motorstopp fem kilometer från hemmet. Ett åskväder drar in väster ifrån. Snart öser regnet ner. Det blixtrar och dundrar. Det går ingen nöd på mig. Jag sitter bekvämt, på första parkett och ett mäktigt skådespel utspelar sig över sjön. Jag somnar vid ratten. Spelar ingen roll. Bilen står lika still som Nisses kösklocka. Förlåt igen, Nisse. Men passa tiden har du aldrig varit bra på. Gissa när jag vaknade. Nej, vi har inte tid med dina gissningar. Klockan åtta på morgonen. I mitt hem trodde min mor att jag aldrig skulle komma hem igen och min far förmodade att hans fina Ford hade förlit för alltid och jag satt där vid sjökanten och kände mig som ett Fån i Forden. Gissa ven som dök upp då!
- Nisse!
- Hur kan du veta det?
- Det var så förra gången du berättade. Nisse kom på sin cykel, med hjälpmotor under pakethållaren och han stannade och sa: Hej Hans. Hur har natten varit?
- Ja, så var det. Så var det med den saken. Hej med dig. Vi ses på lördag.
- Ja, vi ses på lördag. Var rädd om dig. Kör försiktigt!
- Tveka inte: gör klart ditt korsord, du. Löser du ett, så står dig tusen åter. Hej, hej!

Det var en tid då telefonen användes till att telefonera. Den som ville fotografera fick skaffa en kamera. En liter bensin och en veckotidning kostade kanske ungefär lika mycket. Ett tio öres Toy innehöll tre bitar och solförmörkelse var något alldeles extra.

2021-10-25 / alf